

Fractieoverleg (De Ontmoeting) GHG

Raadsvoorstel

Vergadering van 10 juni 2021
Gemeente Hardinxveld-
Giessendam - Hardinxveld-
Giessendam
Auteur: Merlijn Timmers
mi.timmers@hardinxveld-
giessendam.nl

Regionale Energiestrategie 1.0

Voorgesteld besluit

1. De Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 vast te stellen.

Inhoud

Inleiding

In 2019 werd het Nederlandse Klimaatakkoord gepubliceerd. In het akkoord staat hoe Nederland de afspraken uit de klimaatovereenkomst van Parijs nationaal gaat uitwerken. Het doel is om onze nationale CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen vergeleken met 1990. Dit is een belangrijke stap voor het lange termijn doel om in 2050 tenminste 95% minder CO₂ uit te stoten. De energietransitie is een belangrijke opgave om deze doelen te bereiken.

Voor een deel van deze opgave is Nederland opgedeeld in 30 energieregio's. Het Klimaatakkoord heeft de 30 energieregio's als doel gesteld om in 2030 samen 35 TWh aan duurzame elektriciteit grootschalig op te wekken en 1,5 miljoen bestaande gebouwen aardgasvrij te maken. In de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0) beschrijft elke regio de eigen keuzes en afwegingen in relatie tot de bijdrage aan het gestelde doel voor 2030.

Op basis van de RES 1.0 Drechtsteden doen wij ten behoeve van de nationale opgave een bod van 0,37 TWh [ad 1] aan duurzame energieopwekking in 2030. Het bod bestaat uit een hoge inzet op zon op dak (0,21 TWh), zonnepanelen in restruimten (0,02 TWh) en grootschalige opwekking van zonne-energie en windenergie in vier uitwerkingsgebieden (0,11 TWh) [ad 2].

Daarnaast doen wij een bod om voor 2030 tenminste 12.000 maar liever 25.000 aanvullende woningequivalenten in de regio aardgasvrij maken door middel van aansluiting op een warmtenet.

Ook willen wij tenminste 20% minder energie gebruiken in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2020 en willen we bijdragen aan de verduurzaming van de mobiliteitssector.

De RES 1.0 Drechtsteden is opgesteld door de zeven gemeenten, Provincie Zuid-Holland en de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland. Het is voor ons belangrijk om keuzes te maken die gebaseerd zijn op gedegen analyses en kunnen rekenen op een breed draagvlak in onze samenleving. Een praktische aanpak met een 'gezonde dosis nuchterheid' staat hierbij centraal.

[ad 1] In de concept-RES werd het bod weergegeven in Petajoule (PJ). In deze RES 1.0 zijn wij aangesloten bij de eenheid die landelijk wordt gehanteerd, namelijk TerraWattuur (TWh). Het bod van 0,37 TWh zoals opgenomen in de RES 1.0 komt overeen met 1,33 PJ.

[ad 2] Zon op kleine daken wordt niet tot ons bod gerekend. In de Drechtsteden gaan we uit van de opwekking van 0,07 TWh aan zonne-energie op kleine daken in 2030.

Beoogd effect

Een betaalbare, betrouwbare, duurzame en rechtvaardige energievoorziening, waarbij de balans met onze regionale en lokale economie, leefbaarheid en kwaliteit van landschap en natuur voorop staat. We spelen hiermee actief in op kansen voor onder andere werkgelegenheid en het versterken van onze sociaal economische positie, en doen als regio de ons gevraagde bijdrage aan het Nationaal Programma RES.

Argumenten

1.1 Gekozen aanpak is eerlijk en realistisch

Onze regio is qua oppervlakte de kleinste energieregio van het land en bovendien een sterk verstedelijkt gebied. Dit betekent dat er ten opzichte van grotere en minder verstedelijkte energieregio's minder ruimte is voor grootschalige opwek van elektriciteit. Tegelijk willen wij wel onze verantwoordelijkheid nemen door (binnen onze mogelijkheden) een eerlijk en realistisch deel van de landelijke opgave van 35 TWh op ons te nemen.

1.2 We zetten fors in op de opwek van elektriciteit op daken

Voor onze verstedelijkte regio is het niet meer dan logisch om fors in te zetten op de opwek van elektriciteit op daken en in restruimtes. Zonnepanelen op daken van woningen, bedrijven, kantoren en maatschappelijke instellingen en in restruimtes kunnen binnen onze regio cumulatief leiden tot een enorme potentie aan op te wekken zonne-energie. Alle energie die op deze manier wordt opgewekt hoeft bovendien niet in open landschappen te worden gerealiseerd.

1.3 Ons gebied is kansrijk voor warmtenetten

Waar de compactheid en bevolkingsdichtheid van onze regio het grootschalig opwekken van elektriciteit bemoeilijkt, bieden onze regionale kenmerken juist kansen met betrekking tot de warmtetransitie. De dichte bebouwing en ruime aanwezigheid van warmtebronnen maakt het toepassen van een warmtenet namelijk kansrijk.

1.4 Iedereen heeft mee kunnen denken en mee kunnen werken aan de RES 1.0

De RES 1.0 is tot stand gekomen na een uitgebreid participatietraject, waarbij de samenleving centraal stond. In het proces richting de RES 1.0 hebben we onderzocht hoe we tot een realistisch en gedragen bod en aanpak kunnen komen. Een bod en aanpak die niet alleen aansluiten bij de mogelijkheden van onze regio, maar ook bij de wensen en ideeën van onze inwoners. Ons doel was om wederzijds begrip te creëren voor elkaars standpunten en ideeën.

1.5 Uw zienswijze op de concept RES (oktober 2020) is meegenomen in het proces richting de RES 1.0

De gemeenteraad Staten heeft vorig jaar een zienswijze gegeven op de concept RES. In deze zienswijze werd aandacht gevraagd voor:

1. Betrokkenheid van de Raad. Dit is in het proces meegenomen door het betrekken en informeren van de raads werkgroep, en het betrekken van de raad in de participatieronden in de uitwerking van de zoekgebieden.
2. Inzet op Burgerparticipatie: Dit is vormgegeven door een uitgebreid participatieproces onder leiding van Royal Haskoning DHV.
3. Begrippenlijst en definities: deze zijn opgenomen in RES 1.0
4. Onderscheid bod en ambitie: in de RES 1.0 is enkel nog sprake van een bod.
5. Een heldere onderbouwing van dit bod: zie bijlage A - onderbouwing BOD

6. Consequenties duidelijk maken als het bod onvoldoende blijkt: in het proces van het nationaal programma RES is nog geen sprake van duiding van mogelijk dwang of juist loslaten van biedingen op basis van een totaal overzicht van alle biedingen van de 30 RES regio's.
7. Duidelijk maken wat de rol is van individuele gemeenten t.a.v. de uitwerkingsgebieden: zie hoofdstuk 12.3 – Borging Lokaal Beleid/Inpassing Omgevingswet.
8. Inzetten op restruimte langs A15, Betuwelijn en Merwerde-Lingelijn: dit is verwerkt in de uitwerking onderzoeksgebieden.
9. Een vertaling van de impact op het energienet: zie bijlage F – Netimpact
10. Toets warmte- en energiebronnen op duurzaamheid: dit is opgenomen in de afwegingskaders.
11. RES bijdragen aan andere ruimtelijke, milieu- en sociaal maatschappelijke opgaven: zie hoofdstuk 12. Deze relatie wordt voornamelijk gelegd via de Omgevingsvisies.
12. Transparante afstemming buurregio's: Zie hoofdstuk 12 – Afstemming buurregio's.
13. Een scherpe tijdlijn met mijlpalen, maar ook gevraagde inzet, capaciteit en budget: Dit is verwerkt in de vervolgstappen – Hoofdstuk 12.
14. Mogelijkheid om op herijking van de RES middels zienswijze te kunnen bijsturen: deze mogelijkheid is steeds aanwezig daar de RES ook bij herijking vastgesteld dient te worden door de raad.

Kanttekeningen

1.1 Randvoorwaarden voor de energietransitie zijn nog niet op orde

Op dit moment is (landelijke) wet- en regelgeving nog in ontwikkeling en zijn er op onderdelen onvoldoende uitvoeringsmiddelen, subsidies en andersoortige (financiële) regelingen om de energietransitie volledig te realiseren. Met oog hierop kiezen wij in deze tussenfase voor een aanpak waar wij inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties stimuleren en faciliteren, om stappen te zetten waar het nu wél kan of op basis van geldende wetgeving noodzakelijk is. Ook maken we bewust een pas op de plaats met betrekking tot stappen die nog niet haalbaar en betaalbaar gezet kunnen worden.

1.2 Investeringskosten netimpact

De elektriciteits- en gasnetten zijn door de energietransitie ingrijpend aan het veranderen. Om alle ontwikkelingen te faciliteren en betaalbaar te houden, is het noodzakelijk om naar het totale energiesysteem te kijken. Door de systeemefficiëntie te vergroten, wordt de gemiddelde benutting van het net verbeterd. De netimpact analyse die ten behoeve van de RES 1.0 is uitgevoerd door netbeheerder Stedin beschrijft de impact van de RES op de energie-infrastructuur en geeft een eerste inzicht in de financiële investeringen die hier voor Stedin mee samenhangen.

1.3 Beperken van de opwarming van de aarde

De RES 1.0 geeft invulling aan de afspraken in het Klimaatakkoord. De realisatie van het Klimaatakkoord komt echter langzaam op gang en we liggen momenteel niet op schema om de gewenste CO₂-reductie te halen. Ook zal een nieuw kabinet besluiten of en hoe Nederland het doel van 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 bijstelt naar 55%. Het is dan ook waarschijnlijk dat er aanvullende stappen nodig gaan zijn om deze doelstellingen te behalen én de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 maar maximaal 2 graden Celsius.

Financiële informatie

De vaststelling van de RES 1.0 heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De uitvoering van de RES 1.0 valt primair onder de regie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. De uitvoering zal vanwege de benodigde inzet, capaciteit en investeringen wel aanvullende financiële middelen vergen.

Besluitvorming over aanvullende activiteiten en financiële middelen hangt samen met aanvullende financiële middelen vanuit het Rijk en loopt altijd volledig via de lokale besturen en bij voorkeur via de reguliere planning & control cyclus. Financiële consequenties kunnen bovendien per organisatie verschillen omdat ze afhankelijk zijn van de lokale bestuurlijke afwegingen en keuzes. Of en hoeveel middelen er ter beschikking worden gesteld, blijft dus nadrukkelijk een lokale bestuurlijke afweging.

Communicatie

Communicatie over de RES 1.0 geschiedt via lokale kanalen maar op basis van een regionaal opgezet en gecoördineerd communicatieprogramma.

Vervolg

Lokale borging van de RES 1.0

De RES 1.0 is een beleidsdocument en omvat ambities en een aanpak die perspectief en kansen biedt. De RES 1.0 is ontwikkeld op basis van input vanuit betrokken partijen, inhoudelijke onderzoeken en het participatieproces. De opgehaalde gedeelde conclusies zijn verwerkt in dit document. De uiteindelijke keuzes en het mandaat voor de uitvoering ligt bij de gemeenten, provincie en waterschappen. Vanwege de relatie met het Klimaatakkoord, vraagt de RES 1.0 om commitment op het *wat* en is er lokaal maatwerk mogelijk op het *hoe*.

De plannen uit de RES 1.0 kunnen worden uitgevoerd nadat ze zijn vastgelegd in het gemeentelijke en provinciale beleid en regels voor de leefomgeving. De decentrale overheden zijn zelf verantwoordelijk voor deze borging in de eigen lokale beleidskaders. De borging van de RES 1.0 in het lokale beleid is een proces waar ruimte is voor lokale bestuurlijke afwegingen en zorgvuldige afstemming met lokale ambities uit aangrenzende domeinen.

Kwantificeren benodigde organisatie

Het uitvoeren van onze energiestrategie vergt inzet op energiebesparing, de opwekking van duurzame energie, de verduurzaming van mobiliteit én de warmtetransitie. Om dit allemaal in goede banen te leiden, is het belangrijk om in de komende jaren te zorgen voor een goede organisatie, aansturing en uitwerking. Het is van belang om te komen tot een organisatie die passend is voor de opgave, maar tegelijk ook rekening houdt met de financiële situatie waarin de decentrale overheden zich bevinden.

Momenteel werken wij met de buurgemeenten en regio samen om de benodigde organisatie verder te concretiseren en kwantificeren. Deze uitwerking zal leiden tot een bestuurlijk voorstel, waarin u wordt gevraagd om aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Het voorstel zal sterk gerelateerd zijn aan de aanvullende middelen die het Rijk via het gemeentefonds beschikbaar stelt ten behoeve van de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord.

Tweejaarlijkse herijking van de RES

De RES 1.0 wordt vastgesteld door de zeven gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van de twee waterschappen. Elke twee jaar herijken de decentrale overheden van iedere energieregio de RES op grond van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs.

Openbaar

Ja

Bijlagen

1. RES 1.0 170521.pdf
2. Bijlage A. Onderbouwing bod.pdf
3. Bijlage B. Participatiestrategie RES 1.0 Drechtsteden.pdf
4. Bijlage C. Participatiestrategie zon en wind.docx.pdf
5. Bijlage D. Communicatie Participatieplatform Denk mee.pdf
6. Bijlage E. Landschap en ruimtegebruik.pdf
7. Bijlage F. Netimpact.pdf
8. Bijlage G. Onderzoekstraject Restruijnte.pdf
9. Bijlage H. Onderzoekstraject zoekgebieden.pdf
10. Bijlage I. Warmte.pdf
11. Bijlage J. Kansen groen gas.pdf

12. Bijlage K. Omgevingsvisies.pdf
13. Drechtsteden - Bestuurlijke reacties en zienswijzen.pdf
14. Presentatie RES 1.0 De Ontmoeting 17 juni 2021